

Kivonat a Klíma Akcióhálózat Európa (CAN Europe) 2025 júniusában megjelent, EU tagállami
Nemzeti Energia és Klímatervekről értékelő jelentéséből

Magyarország fejezet: a magyar Nemzeti Energia és Klímaterv (NEKT) értékelése

Készült a Magyar Természetvédők Szövetsége (MTVSZ) inputjai alapján

Ambíció hiányosságok

A MAGYAR NEKT 2030-IG SZÓLÓ CÉLKITŰZÉSEINEK ÉRTÉKELÉSE					
	Minimális uniós követelmény		NEKT célérték	Kiegészítő intézkedésekkel (WAM forgatókönyv)	Értékelésünk
Megújuló energia aránya a végső energiafogyasztásban (%)	34,00%		30,00%	30,00%	-4% - -2%
	16,17		17,67	17,13	-4% - -2%
Végső energiafogyasztás (Mtoe)					
Elsődleges energiafogyasztás (Mtoe)	23,35		24,12	24,03	-4% - -2%
Erőfeszítés-megosztási rendelet (Effort Sharing Regulation - ESR, MtCO ₂ eq)	38,86		38,34	36,81	0% - 2%
Földhasználat, földhasználat-változás és erdőgazdálkodás (LULUCF, MtCO ₂ eq)	2020-as alapérték	2024-es alapérték	-5,724	-5,75	0% - 2%
	-5,724	-5,84			
Források: NECP Tracker és ECNO. Értékelés színkód: piros: elvárások alatt , halványzöld: kevéssel az elvárások fölött					

Energia - Magyarország még a Nemzeti Energia és Klímatervben (NEKT, WAM forgatókönyv) bemutatott valamennyi kiegészítő szakpolitika és intézkedés végrehajtása esetén sem tudná teljesíteni a megújuló energiaforrásokra és az energiahatékonyságra vonatkozó uniós minimumkövetelményeket. A megújuló energia (részaránya a végső energiafelhasználásban) célkitűzés elmarad az uniós minimumkövetelményektől, és nem támogatják megfelelő szakpolitikák és intézkedések. A terv nem foglalkozik a megújuló energiaforrások (szélerőművek) és az energiaközösségek bizonytalan szabályozásával, ami nehezíti az ilyen beruházásokat.

A terv primer és végső energiafogyasztásra vonatkozó nemzeti hozzájárulásai nem felelnek meg az EU Energiahatékonysági irányelv (EED) szerinti minimális kötelezettségeknek, és bár a WAM forgatókönyv valamivel ambiciózusabb, mint a tervben felvázolt elégtelen nemzeti hozzájárulások, több intézkedésre van szükség a jogi kötelezettségekkel való összehangoláshoz. Magyarországon az épületállomány a primerenergia-fogyasztás 40%-áért felelős, és a teljes energiafogyasztás 16%-át lehetne megtakarítani a lakó- és középületek energetikai felújításával. Magyarországon a hazai lakóingatlanok túlnyomó többsége (3,85 millió háztartás) energetikai szempontból elavultnak tekinthető, és energetikai korszerűsítésre szorul, de a terv nem vázol fel intézkedéseket a probléma kezelésére, ami aláássa a beruházások kiszámíthatóságát és vonzerejét.

Éghajlatvédelem - A Nemzeti Energia és Klímatervben bemutatott kiegészítő intézkedéseket is tartalmazó forgatókönyvek szerint Magyarország látszólag elérné az erőfeszítés-megosztási rendelet (ESR) hatálya alá tartozó ágazatokra vonatkozó minimális dekarbonizációs célt.

A földhasználatra, földhasználat-változásra és erdőgazdálkodásra (LULUCF) vonatkozó célkitűzés összhangban van az uniós minimumkövetelményekkel, ha a 2020-as adatkészlet alapértékét vesszük figyelembe, de a WAM forgatókönyv nem támogatja a 2024-es adatkészlet alapértékében felvázolt legfrissebb követelményeket. Emellett maga a WAM (addicionális/kiegészítő intézkedések) forgatókönyv sem hiteles, mivel azon az irreális feltételezésen alapul, hogy az erdők növekedése a közelmúltban tapasztalt ütemben folytatódik.

- A megújuló energiás nemzeti hozzájárulás összehangolása az uniós minimumkövetelményekkel, és ennek eléréséhez következetes kiegészítő szakpolitikák és intézkedések (PAM) biztosítása.
- A primer- és a végső energiafogyasztásra vonatkozó célkitűzéseket az uniós referenciaértékekhez kell igazítani, és azok eléréséhez következetes további szakpolitikákat és intézkedéseket kell biztosítani.
- Szakpolitikákat és intézkedések kidolgozása lakó- és középületek felújítására
- A földhasználatra, földhasználat-változásra és erdőgazdálkodásra (LULUCF) vonatkozó célkitűzés eléréséhez realisabb pályát kell kijelölni.

Finanszírozási hiányosságok

A NEKT nem biztosítja mindazt az információt, amely a finanszírozási hiány átfogó értékeléséhez szükséges. A terv a "meglévő intézkedésekkel" számoló WEM forgatókönyvhöz képest ad becslést a további szakpolitikák és intézkedések végrehajtásához szükséges további beruházási szükségletekről (éves nettó 177 milliárd forint, azaz kb. 288 millió euró 2050-ig). A rendelkezésre álló finanszírozási forrásokra vonatkozóan azonban nem közöl számadatokat. Magukhoz az egyes szakpolitikákhoz és

intézkedésekhez sem társulnak szisztematikusan egyértelmű finanszírozási igények és finanszírozási források: a beruházási igényeket és finanszírozási forrásokat egyes esetekben részletezik, pontosítják, más esetekben meg sem említik. Például a NEKT nem határozza meg, hogy a három tervezett CCGT gázerőmű megépítéséhez közpénzeket használnak-e fel.

Az a kockázat áll fenn, hogy pénzügyi forrásokat ismét (részben) fosszilis beruházásokba, gázvagyonba betonozzák, amelyet Magyarország inkább bővít, mintsem fokozatosan kivezetne. Az NEKT nem ad listát a fosszilis üzemanyagok támogatásairól, nem is beszélve azok fokozatos kivezetéséről - annak ellenére, hogy sok közforrás oda irányul. Az egyik releváns nemzeti példa a háztartások gáz- és villamosenergia-fogyasztására vonatkozó támogatás ("rezsitámogatás"), amely nagyon drága, de facto fosszilis tüzelőanyag-támogatás, és nem kezeli az energiaszegénység alapvető okát, nem elérhető sok energiaszegénységben élő számára.

- A rendelkezésre álló állami és magánfinanszírozási források teljes és koherens listájának összeállítása a szakpolitikákhoz és intézkedésekhez kapcsolódóan.
- A fosszilis üzemanyagok támogatásának fokozatos kivezetésére vonatkozó ütemterv és végső határidő meghatározása.

Igazságos átmenet (Just Transition) hiányosságok

A végleges NEKT nem nyújt szisztematikus és átfogó társadalmi-gazdasági hatásvizsgálatot a szakpolitikákról és az intézkedésekről, és nem tartalmazza az egyes intézkedések szociális hatásait. A terv nem sorol fel egyetlen intézkedést sem a sérülékeny csoportok támogatására; és (pl. a nemek közötti) esélyegyenlőségi szempontokkal egyáltalán nem foglalkozik az egész dokumentumban. A NEKT nem fogalmaz meg megfelelő célt, tervet vagy jövőképet az energiaszegénység kérdésének kezelésére. Emellett gyakran hivatkozik a hozzáférhető és megfizethető energia fontosságára, ami a kormány szerint igazolja a rezsitámogatás intézményének fenntartását; ami valójában ellentmond a szennyező fizet elvnek, és akadályozza a lakossági energiatakarékosági- és hatékonysági intézkedések elterjedését, megtérülésüket kitolja. Tovább színezi a képet, hogy a háztartások 15,5%-a (több mint 600 ezer lakás) tűzifát használ fűtésre; ez a leggyakrabban használt tüzelőanyag az alacsony jövedelmű háztartások és a legrosszabbul teljesítő lakóépületek körében. Ehhez járul még az a tény, hogy a tűzifára nem vonatkozik a rezsitámogatás, és az ára az elmúlt években megháromszorozódott, így az energiaszegénység leginkább az alacsony jövedelmű háztartásokat érinti. Az NEKT azonban az energiaszegénység vizsgálatakor teljesen kihagyja ennek a kérdésnek a tárgyalását; még akkor is, ha a végleges terv a veszélyeztetett háztartások arányát 3%-ban, azaz mintegy 300 ezer főben határozza meg.

Végül, a terv nem tekinti prioritásként az energiaátmenet foglalkoztatási előnyeit, és bár említi a munkaerő átképzését/felkészítését, nem jelöl meg konkrét földrajzi területeket vagy érintett ágazatokat.

- A rászoruló háztartások számának alapos felmérése, és az energiaszegénység csökkentésére vonatkozó egyértelmű nemzeti célkitűzés felvázolása, az eléréséhez szükséges részletes ütemtervvel együtt.
- A szakpolitikák és intézkedések átfogó társadalmi-gazdasági hatásvizsgálatának elvégzése, beleértve az esélyegyenlőségi szempontokat is.

A nyilvános részvétel hiányosságai

A terv korai szakaszában tartottak társadalmi konzultációt, de csak egy 45 oldalas összefoglalót lehetett véleményezni; a végleges NEKT-ről viszont nem volt nyilvános konzultáció. Bár a NEKT stratégiai környezeti vizsgálatáról külön konzultációt szerveztek, de ennek határideje (2024. szeptember 22.) túl közel volt a végleges októberi benyújtáshoz, és ahhoz, hogy a visszajelzéseket érdemben integrálni lehessen. Így a rövid konzultációs időszakok (2-3 hét a tervezet esetében, egy hónap a stratégiai környezeti vizsgálat esetében) és a megosztott tartalom korlátozottsága miatt nem világos, hogy a nyilvánosságtól érkező észrevételek hogyan kerültek feldolgozásra. A NEKT nem mutatott be valódi alternatívákat, és hiányoztak a visszajelzési mechanizmusok, beleértve a nyilvánosságtól érkező észrevételek beépítésére vonatkozó magyarázatot is.

- A konzultációs folyamat javítása: az aktuális terv véleményezésének megnyitása, elegendő idő és információ (pl. a forgatókönyvekről) biztosítása az érdemi visszajelzéshez, SKV-ra a felülvizsgálat elején/max. közepén kellett volna sort keríteni.
- Tisztázandó, hogy az érdekeltek visszajelzései hogyan épülnek be a végleges tervbe.

Az Európai Unió társfinanszírozásával. A kifejtett nézetek és vélemények azonban kizárólag a szerző(k) sajátjai, és nem feltétlenül tükrözik az Európai Unió vagy a CINEA véleményét. Ezekért sem az Európai Unió, sem a támogatást nyújtó hatóság nem tehető felelőssé.

<https://mtvsz.hu/together-for-1-5>

<https://1point5.caneurope.org/>